

DOI: <https://doi.org/10.54937/ssf.2025.24.1.67-79>

Viacúčelové didaktické pomôcky z prírodnín pre žiakov s mentálnym postihnutím

Multipurpose Didactic Aid from Natural Material for Pupils With Mental Disabilities

Zuzana Brčiaková

Abstract

The paper focuses on one of the options for preparing students in the Special pedagogy study program for their future profession as a special educator, specifically through the creation and use of multi-purpose didactic aids made from natural material. These aids are designed for pupils with mental disabilities and represent an innovative approach to the educational process. The contribution also lists the limitations and challenges that may occur during creation of didactic aids using natural material.

Keywords: Nature. Natural material. Didactic aid. Pupil with mental disability.

Úvod

Prírodniny sa vyskytujú všade okolo nás. Sú cenovo dostupné a môžeme ich využiť aj v špeciálnej výchove. V jednotlivých ročných obdobiach môžeme v prírode nájsť rôzne druhy prírodnín. Môžeme čerpať z veľkého množstva materiálov, farieb, tvarov a veľkosti.

Využitie prírodných materiálov vo vzdelávacom procese má čoraz väčší význam, najmä v súvislosti s rozvojom senzorických a motorických schopností žiakov s mentálnym postihnutím. Prírodniny ako kamene, drevo, listy, konáriky, šišky, hlina či piesok ponúkajú široké možnosti využitia v oblasti výchovy, vzdelávania i terapie. Pre žiakov s mentálnym postihnutím môže byť kontakt s prírodnými materiálmi nielen obohacujúci, ale môže mať aj terapeutický charakter, keďže prírodné materiály dokážu u žiakov stimulovať ich zmysly, rozvíjať ich jemnú a hrubú motoriku a podporovať celkovú koordináciu.

Prírodniny ako prostriedok edukácie

Príroda je plná hmotných učebných pomôcok v podobe prírodnín. Čiliaková a Gašparová (2023, s. 22) uvádzajú, že prírodnina je „*hmotný prejav prírody ako procesu, objekty, ktoré vytvorila príroda.*“ Prírodniny zabezpečujú špecifický kontakt s prírodou, pri práci s nimi sa rozvíja jemná motorika, sú ľahko dostupným materiálom slúžiacim k poznávaniu ako aj pomôcka, ktorú môžeme využiť pri rôznych aktivitách a hrách so žiakmi, zároveň svojim tvarom, povrchom, farbou, množstvom, oslovujú zmysly žiaka s mentálnym postihnutím (Tomkuliaková, Laciková, 2015). Prírodné materiály ako kamene, listy, drevo či šišky predstavujú pre žiakov podnety, ktoré ich motivujú k aktívnemu učeniu prostredníctvom skúmania a objavovania. Tieto materiály prirodzene podnecujú žiakov k využívaniu zmyslového vnímania, čím podporujú ich emocionálny, kognitívny a sociálny rozvoj (Dahlberg, Moss, Pence, 2013).

Prírodné materiály vytvárajú tvz. „*otvorené prostredie*“, kde žiaci môžu voľne skúmať a manipulovať s rôznymi materiálmi. Takéto prostredie podporuje rozvoj ich autonómie a kreativity, čo je kľúčové pre ich osobnostný a sociálny rast (Honzíková, 2015). Podľa Medeka (2015) majú prírodné materiály veľký potenciál pre rozvoj kreativity a kritického myslenia. Ich rôznorodá štruktúra a tvary inšpirujú žiakov, aby experimentovali a hľadali nové spôsoby využitia týchto materiálov.

Ako uvádza Faber Taylor & Kuo (2009) žiaci, ktoré pravidelne trávia voľný čas v prírodnom prostredí, majú lepšie rozvinuté zmyslové vnímanie a schopnosť sústrediť sa. Tieto aktivity zároveň zlepšujú emocionálnu pohodu, pretože príroda má na žiakov upokojujúci vplyv. Využívanie prírodných materiálov má vo vyučovaní veľký prínos, pretože mení charakter získavaných vedomostí a podporuje aktivitu žiakov, ktoré sa učia vlastným pozorovaním (Slašťanová, 2014).

V jednotlivých vyučovacích predmetoch sa prírodniny dajú používať rôznym spôsobom. Výučbu nielen spestria, ale s ich pomocou sa môže stať vyučovanie zábavnejšie a motivuje žiakov k ďalšiemu vzdelávaniu. Prostredníctvom činnosti s prírodným materiálom môžu žiaci vnímať krásu prírody, ktorá ich podnecuje k tvorivosti a zároveň si utvárajú kladný vzťah k zvieratám, k prírode a v neposlednom rade aj k ľuďom (Pondelíková, 2020).

Využitie prírodnín v rôznych vzdelávacích oblastiach

Prostredníctvom aktivít s využitím prírodnín môžeme rozvíjať rôzne schopnosti a zručnosti žiakov. Žiaci s mentálnym postihnutím môžu skúmať rôzne textúry prírodnín, pozorovať rôzne farby a vône prírodných materiálov a popisovať ich charakteristické vlastnosti. Zároveň si môžu vyskúšať manipuláciu s prírodným materiálom pri skladaní obrázkov alebo mozaík.

Využívaním prírodnín môžeme rozvíjať rôzne oblasti žiakov v špeciálnej výchove. Najčastejšie sa stretávame s rozvíjaním zmyslového vnímania, jemnej motoriky, slovnej zásoby a komunikačných zručností, koncentrácie a trpezlivosti.

Pri edukácii žiakov s mentálnym postihnutím by sme nemali zabúdať na využitie prírodných materiálov, potvrdzuje to aj Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím (2016). V uvedenom dokumente je využitie prírodnín súčasťou rôznych vzdelávacích oblastí, v rôznych vyučovacích predmetov a v rôznych ročníkoch, nielen vo vzdelávacej oblasti Človek a príroda, ktorá s využitím prírodných materiálov úzko súvisí.

Ako príklad využitia prírodnín v jednotlivých vzdelávacích oblastiach, môžeme uviesť rozprávky, ktorých dej sa odohráva v prírodnom prostredí, kedy môžeme v rámci vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov. Vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami môžeme využiť prírodniny pri utváraní základných matematických predstáv. Vo vzdelávacej oblasti Človek a svet práce, v rámci vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie, by sme bez využitia prírodnín, nemohli naplniť niektoré ciele obsahu vzdelávania. Vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra môžeme využívať piesne, v ktorých sú spomenuté rôzne druhy prírodných materiálov, v rámci vyučovacieho predmetu hudobná výchova. Zároveň môžeme využívať konkrétne druhy prírodných techník na tvorbu rôznych obrázkov, vo vyučovacom predmete výtvarná výchova. Vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť sa môžeme zoznamovať s prírodnými krásami svojho okolia v rámci vyučovacieho predmetu vlastiveda. Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb sama o sebe nabáda k realizácii vyučovania v exteriéri a k spoznávaniu prírodných materiálov v prírodnom prostredí, či už v rámci turistiky, alebo s využitím rôznych športových hier s prírodninami.

Didaktická pomôcka

Pri vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím je dôležité, aby učiteľ svojim žiakom sprostredkoval javy, procesy, činnosti nielen slovne, ale hlavne názorne, pre lepšiu predstavivosť žiakov, keďže žiaci s mentálne postihnutím majú narušenú aj predstavivosť. K tomu využíva materiálne prostriedky, napr. edukačné pomôcky, ktoré mu pomáhajú spoločne s vyučovacou metódou a organizačnou formou dosiahnuť stanovené ciele (Hrdličková, Honzíková, Aichinger, 2022). Edukačné pomôcky môžu byť reálne predmety, či obrázky nejakého predmetu a pod. Taktiež môžu byť vytvorené z prírodného materiálu. Ak sa pomôcka používa na nácvik nového učiva, pre lepšie pochopenie učiva či na jeho precvičenie, nazývame pomôcku didaktickou pomôckou (Hrdličková, Honzíková, Aichinger, 2022).

Dostal (2011) tvrdí, že didaktická pomôcka pomáha pri výučbe a učení sa a slúži na to, aby žiakom uľahčila pochopenie konkrétneho učiva, podporila

záujem o tému a umožnila im lepšie si zapamätať dôležité informácie. Mala by byť motivujúca.

Didaktické pomôcky, ktoré využívajú prírodné materiály, majú významné miesto v špeciálnej výchove. Využitie prírodných materiálov v edukácii žiakov s mentálnym postihnutím predstavuje dôležitý spôsob, ako podporiť rozvoj zručnosti, tvorivosti a ekologického cítenia (Raffajová, 2015).

Správne použitie didaktických pomôcok je kľúčové pre efektívne učenie. Vďaka týmto nástrojom sa žiaci môžu aktívnejšie zapájať do procesu učenia, pretože pomôcky im pomáhajú pochopiť aj zložité alebo abstraktné témy pomocou konkrétnych príkladov, vizualizácií alebo manipulácie s objektmi. Pomocou nich môžeme stimulovať rôzne zmysly – napríklad zrak, hmat či sluch, čím zvyšujeme ich zapojenie a udržujeme ich pozornosť.

Výhody didaktických pomôcok sa odrážajú aj v podporovaní učiaceho sa procesu, ktorý je založený na skúsenostiach. Žiaci môžu v praxi vidieť, ako sa teoretické poznatky aplikujú v reálnom živote, čo im pomáha lepšie pochopiť ich význam a využitie. Pomôcky tiež podporujú rozvoj kritického myslenia a kreativity, pretože žiaci často musia analyzovať, riešiť problémy alebo prichádzať s novými nápadiami pri manipulácii s pomôckami. Diferenciácia výučby, ktorú umožňujú didaktické pomôcky, znamená, že učitelia môžu prispôsobiť vyučovanie rôznym schopnostiam a potrebám žiakov. To zaisťuje, že každý žiak sa môže učiť vlastným tempom a spôsobom, ktorý mu najviac vyhovuje. Pomôcky tak podporujú individuálny prístup k vyučovaniu zabezpečujú lepšie výsledky pre všetkých žiakov, bez ohľadu na ich predchádzajúce vedomosti alebo schopnosti.

Prírodný materiál

Prírodný materiál podľa Honzíkovej (2015) rozdeľujeme na:

1. **Prírodný materiál živočíšneho pôvodu** – koža, kosti, zuby, perie, škrupiny, mušle, srst’;
2. **Prírodný materiál rastlinného pôvodu** – lístie, konáriky stromov a kríkov, stebľa, plody, kôra, škrupiny, slama, šúpolie, šišky, makovice;
3. **Prírodný materiál nerastného pôvodu** – kamienky, hĺina, piesok, sľuda.

Valášek (2014) uvádza, okrem vyššie spomínaných prírodných materiálov aj tieto:

- textil, nite, bavlnky, vlna, koža, plst’, kúdel’;
- ovocie, zelenina;
- pochutiny, ako je korenie, orechy, zemiaky, kôra z pomaranča, citrón;
- múka (slané cesto);
- hĺina – keramická hĺina, modurit, plastelína;
- prírodné povrazy – sisal, juta, kokosové vlákna;
- drevené koráliky, špajle.

Prírodný materiál je na výrobu viacúčelovej pomôcky ideálny z hľadiska:

1. **Finančnej dostupnosti**
2. **Rozmanitosti materiálu:** Prírodný materiál ponúka širokú škálu možností – od rôznych textúr a farieb po rôzne tvary a veľkosti. To poskytuje flexibilitu pri vytváraní pomôcok, ktoré môžu byť prispôsobené rôznym učebným potrebám, témam alebo vekovým kategóriam žiakov.
3. **Ekologického prístupu:** Použitie prírodných materiálov podporuje aj environmentálnu zodpovednosť, pretože tieto materiály sú biologicky rozložiteľné a zvyčajne majú menší negatívny dopad na životné prostredie než syntetické materiály.
4. **Rozvoja zmyslov a kreativity:** Prírodné materiály stimulujú zmysly žiakov, najmä hmat, zrak a čuch. Práca s materiálmi, ktoré sú prirodzené a autentické, môže byť veľmi podnetná a rozvíjať kreativitu žiakov pri vytváraní vlastných pomôcok, modelov alebo umeleckých diel.

Prírodniny v didaktických pomôckach

Prírodniny v didaktických pomôckach prinášajú mnoho výhod a môžu plniť rôzne funkcie vo vzdelávacom procese. Tu sú niektoré z nich:

1. **Vizuálna a hmatová stimulácia:** Prírodniny ako kamene, drevo, listy, mušle alebo rastliny majú rôzne textúry, farby a tvary, ktoré stimulujú zmysly žiakov. Môžu sa použiť na vizualizáciu konkrétnych prírodných javov, napríklad rôznych typov rastlín, hornín alebo živočíchov, čo pomáha žiakom lepšie pochopiť konkrétne učivo.
2. **Učenie cez skúsenosti:** Prírodniny podporujú učenie založené na praktických skúsenostiach. Žiaci sa môžu učiť o prírode, ekologických cykloch, ročných obdobiach alebo fyzikálnych vlastnostiach materiálov priamo prostredníctvom manipulácie s týmito materiálmi, čo zvyšuje zapojenie a porozumenie.
3. **Rozvoj kreativity a kritického myslenia:** Prírodniny umožňujú žiakom vytvárať rôzne modely, umelecké diela alebo pomôcky. Napríklad z dreva môžu žiaci vytvárať trojrozmerné objekty, z kameňov môžu tvoriť vzory, a zo semien môžu pozorovať rast rastlín. Tento typ tvorivej činnosti stimuluje nielen ich kreativitu, ale aj kritické myslenie, keď sa snažia pochopiť prírodné zákonitosti.
4. **Podpora environmentálnej výchovy:** Prírodniny umožňujú žiakom lepšie porozumieť ekologickým témam, ako je udržateľnosť, ochrana prírody a biodiverzita. Použitie prírodných materiálov ako súčasť vyučovacích pomôcok tiež podporuje environmentálne uvedomenie a zodpovednosť voči prírode.
5. **Zlepšenie motorických schopností:** Manipulácia s prírodninami, ako je maľovanie kameňov, maľovanie listov alebo skladanie materiálov

do rôznych tvarov, pomáha rozvíjať jemnú motoriku a koordináciu pohybov.

6. **Rôznorodosť využitia:** Prírodniny sú veľmi flexibilné a môžu byť využité v rôznych predmetoch a na rôzne účely. Napríklad kamene môžu slúžiť na vyučovanie geografie, matematiky (rozpoznávanie tvarov a veľkostí), chémie (skúmanie vlastností minerálov) alebo umenia (ako materiál na tvorbu umeleckých diel).
7. **Podpora rôznych učebných štýlov:** Prírodné materiály umožňujú diferenciaciu výučby, pretože sa dajú prispôsobiť rôznym učebným potrebám a štýlom. Niektorí žiaci sa môžu lepšie učiť vizuálne, iní cez pohyb alebo dotyk, a prírodniny ponúkajú príležitosti na všetky tieto spôsoby učenia.

Prírodniny obohacujú výučbu a prinášajú prínosy, ktoré podporujú nielen intelektuálny rozvoj žiakov, ale aj ich emocionálny a sociálny rast, pretože učia o vzťahu človeka k prírode a pomáhajú rozvíjať zručnosti a schopnosti potrebné na úspešné riešenie problémov.

Výber prírodnín

Prírodniny, ktoré sú súčasťou didaktickej pomôcky, majú rôzne funkcie a prínosy vo vzdelávacom procese. **Mach**, poskytuje príjemný pocit dotyku a je vizuálne atraktívny. Pomáha žiakom rozvíjať hmatové vnímanie a zmyslové skúmanie. **Kôra zo stromu** je zaujímavým materiálom na pozorovanie textúr a vlastností prírody. Umožňuje žiakom učiť sa o biologických procesoch. **Šišky** sú ideálne na rozvoj hmatového vnímania, kedy môžu žiaci šišky chytiť, ohmatať a tým si zlepšiť taktilné vnímanie. **Kameň** využívajú sa na rôzne aktivity od učenia, cez umenie až po hry. Pomáha žiakom rozvíjať hmatové vnímanie a zmyslové skúmanie. **Gaštany** sú ideálne na rozvoj zmyslového vnímania, pretože podnecuje deti k skúmaniu rôznych tvarov a povrchov. Pri práci s gaštanmi sa deti učia rozlišovať štruktúru a textúru, čo rozvíja ich jemnú motoriku a koncentráciu. **Pierko** ako prírodný materiál je fascinujúci svojou jedinečnou kombináciou estetiky a funkčnosti. Jeho jemná štruktúra a rozmanité farby umožňujú široké spektrum využitia. Okrem toho, pierka sú ľahké, trvanlivé a ekologicky prijateľné, čo z nich robí ideálny materiál na tvorbu rôznych didaktických pomôcok, ktoré podporujú zmyslové vnímanie a kreativitu. **Drevo** ako materiál predstavuje ideálny nástroj na rozvoj multisenzorického učenia, kde žiaci môžu zapojiť zmysly, ako hmat, zrak, sluch a dokonca aj čuch, čo je veľmi dôležité pri práci so žiakmi s mentálnym postihnutím. Týmto spôsobom sa podporuje nielen ich kognitívny, ale aj emocionálny a sociálny rozvoj, pretože materiály, ktoré sú prirodzené bezpečné a príjemné na dotyk, vytvárajú podmienky pre prirodzenú interakciu a učenie. **Strukoviny** (hrach, fazuľa, šošovica) sú príjemné na dotyk. Využitie

štrukovín je spojené s manipuláciou a triedením. Prechádzanie prstov pomedzi rôzne štrukoviny rozvíja u žiakov jemnú motoriku a poskytuje im zaujímavé senzomotorické zážitky. Žiaci prostredníctvom využitia farebných štrukovín dokážu skladať mozaiky, kde si upevňujú zručnosti pri manipulácii s drobnými predmetmi a zároveň rozvíjajú zrakovo-motorickú koordináciu.

Ukážky viacúčelovej didaktickej pomôcky s využitím prírodnín

Do prípravy študentov na ich budúce povolanie v študijnom programe Špeciálna pedagogika sme zaradili tvorbu viacúčelovej didaktickej pomôcky s využitím prírodnín, ktorá bude využiteľná v piatich rôznych vzdelávacích oblastiach. Ukážky doplníme o popis využitia v jednotlivých vyučovacích predmetoch.

Ukážka č. 1: Viacúčelová didaktická pomôcka „Slimák“

Obr. č. 1: Didaktická pomôcka Slimák

Obr. č. 2: Slovenský jazyk a literatúra

Obr. č. 3: Matematika

Obr. č. 4: Pracovné vyučovanie

Obr. č. 5: Vlastiveda

Obr. č. 6: Telesná a športová výchova

Zdroj: archív autorky

Analýza viacúčelovej didaktickej pomôcky s využitím prírodnín

V nasledujúcej časti prezentujeme analýzu autorských viacúčelových didaktických pomôcok, ktoré sme posudzovali v dvoch kategóriách: z hľadiska vzdelávacej oblasti a z hľadiska použitého prírodného materiálu.

Posudzovacia kategória I. – Vzdelávacia oblasť

Posudzovanie kategórie I. bolo realizované na základe využitia viacúčelovej didaktickej pomôcky v rôznych vzdelávacích oblastiach. Na základe toho prístupu boli autorské viacúčelové didaktické pomôcky rozdelené do siedmich vzdelávacích oblastí, pričom každá z týchto vzdelávacích oblastí je delená na jednotlivé vyučovacie predmety. Rozdelenie do vzdelávacích oblastí a predmetov poskytuje flexibilitu v ich aplikácii.

Tabuľka 1: Vzdelávacia oblasť viacúčelovej didaktickej pomôcky

Posudzovaná položka (Vzdelávacia oblasť)	Vyučovacie predmety (reálne využitie pomôcky vo vyučovacom predmete)	N
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra (18)	18
Matematika a práca s informáciami	Matematika (19)	19
Človek a príroda	Vecné učenie (14) Biológia (1)	15
Človek a spoločnosť	Vlastiveda (9)	9
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie (8)	8
Umenie a kultúra	Hudobná výchova (2) Výtvarná výchova (11)	13
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	13

Legenda:

N – počet autorských pomôcok v ktorých sa nachádzajú posudzované položky

Zdroj: vlastné spracovanie

Z vytvorených študentských viacúčelových didaktických pomôcok bola najviac zastúpená vzdelávacia oblasť **Matematika a práca s informáciami (19)**. Konkrétnymi témami vyučovacieho predmetu Matematika sa stali: určovanie poradia (menší, väčší, najmenší); triedenie predmetov podľa vlastností (množstvo, veľkosť, farba); určovanie počtu predmetov v obore do 10; určiť správnu polohu predmetu – vzťahy (pred, za, prvý, posledný); sčítavanie a odčítavanie; priradovanie čísla k množstvu; zápis príkladov sčítavania a odčítavania; riešenie jednoduchých slovných úloh na sčítanie a odčítanie; jednotky času – hodina, minúta, sekunda.

Druhá najpočetnejšie zastúpená vzdelávacia oblasť bola **Jazyk a komunikácia (18)**. Konkrétnymi témami vyučovacieho predmetu Slovenský jazyk a literatúra sa stali: poznávanie a čítanie známych hlások; rozprávka o zvieratkách; pomenúvanie pozorovaných predmetov a javov; opakovanie samohlások a spoluhlások; čítanie krátkych viet; skladanie slov z písmen; poznávanie písmen abecedy; opis zvierat; opis pierka; tvoríme príbehy pomocou obrázkov.

Tretia najpočetnejšie zastúpená vzdelávacia oblasť bola **Človek a príroda (15)**. Konkrétnymi témami vyučovacieho predmetu Vecné učenie sa stali: ročné obdobia a mesiace v roku; zvieratá na jeseň; domáce a voľne žijúce zvieratá; spoznávanie domácich zvierat a ich mláďat; pozorovanie prírody na jeseň – šípky v prírode; ročné obdobia; príroda na jeseň – zmeny v prírode; príroda na jeseň – gaštany; poznávanie domácich a exotických vtákov. Témou vyučovacieho predmetu Biológia sa stala: lesné dreviny.

Na základe analýzy môžeme konštatovať, že študenti špeciálnej pedagogiky najčastejšie využívali viacúčelovú didaktickú pomôcku vo

vzdelávacích oblastiach *Matematika a práca s informáciami* a *Jazyk a komunikácia*. Tieto vzdelávacie oblasti poskytujú väčší priestor na rôzne formy interakcie a prispôsobenie výučby potrebám žiakov, čo umožňuje efektívnejšie využitie didaktických pomôcok. Naopak, vo vzdelávacej oblasti *Človek a príroda* bola viacúčelová didaktická pomôcka využívaná menej, pričom táto vzdelávacia oblasť úzko súvisí s prírodninami. Môže to byť spôsobené tým, že táto oblasť vyžaduje častejšie prácu s konkrétnymi prírodninami a reálnymi objektmi, ktoré nie je možné plne nahradiť viacúčelovou didaktickou pomôckou.

Posudzovacia kategória II. – Prírodný materiál

Posudzovanie kategórie II. bolo realizované na základe analýzy prírodného materiálu použitého na tvorbu viacúčelovej didaktickej pomôcky. Využitý prírodný materiál pri tvorbe autorských viacúčelových didaktických pomôcok sme roztriedili v nasledujúcej tabuľke. Táto analýza nám umožnila identifikovať rôzne druhy prírodného materiálu, ktoré boli využité na tvorbu pomôcok.

Tabuľka 2: Prírodný materiál využitý pri tvorbe viacúčelovej didaktickej pomôcky

Posudzovaná položka (Prírodný materiál)	Konkretizácia posudzovacej zložky	N
Časti stromov	drevo, kôra, prútie, konáre (17), listy, ihličie (4)	21
Plody stromov a krov	šišky (4), gaštany (9), lieskové orechy (3), vlašské orechy (2), pistácie (1), žalud' (2), šípky (2)	23
Časti rastlín	mach (1), stebľá trávy (1), sušené kvety (2)	4
Zelenina	fazuľa (3), šošovica (4), kukurica (1), hrach (1)	9
Semienka	tekvicové (1), slnečnicové (1)	2
Korenie	klinčeky (1), čierne korenie (3)	4
Obilie a obilnina	ovos – ovsené vločky (1), ryža (1)	2
Živočíšneho pôvodu	perie (1)	1
Nerastného pôvodu	kamienky (4)	4

Legenda:

N – počet autorských pomôcok, v ktorých sa nachádzajú posudzované položky

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľkového spracovania vyplýva, že najvyššiu hodnotu dosiahla posudzovaná položka **Plody stromov a krov (23)**, ktorá sa použila na tvorbu pomôcok. Konkrétne ide o tieto druhy: šišky, gaštany, lieskové orechy, vlašské orechy, pistácie, žalude a šípky. Druhou najpočetnejšou posudzovanou položkou bola položka **Časti stromov (21)**, ktorá sa využívala na tvorbu pomôcok. V tejto položke sa konkrétne využívali nasledujúce časti stromov: drevo, kôra, prútie, konáre, listy a ihličie. Posudzovaná položka **Zelenina (9)** bola vyhodnotená ako tretia najviac zastúpená pri tvorbe viacúčelovej didaktickej pomôcke. Do tvorby pomôcok sa zahrnuli nasledujúce druhy zeleniny: fazuľa, šošovica, kukurica a hrach.

Záver

Využitie prírodnín pri tvorbe didaktických pomôcok má významný potenciál nielen v špeciálnej výchove. Za dôležité považujeme skutočnosť, že študenti pregraduálneho i postgraduálneho štúdia pri práci s prírodnými materiálmi zohľadňovali nielen estetickú príťažlivosť, ale aj praktické a efektívne využitie v edukácii. Tvorba autorských viacúčelových didaktických pomôcok je v rámci študijného programu Špeciálna pedagogika nielen praktickou skúsenosťou, ale aj skvelým spôsobom, ako študenti môžu oživiť a zaktivizovať svoju činnosť v rámci výchovno-vzdelávacej činnosti. Daný proces umožňuje študentovi, budúcemu špeciálnemu pedagógovi, získať cenné zručnosti, ktoré sú kľúčové pre ich budúcu profesiu špeciálneho pedagóga.

Bibliografia

- Čiliaková, R., Gašparová, M. (2023). Prírodné a kultúrne prostredie ako zdroj učenia v predprimárnom vzdelávaní. In: *Dieta a materská škola*. Prešov: SV OMEP, 2023, s. 21-31. ISBN 978-80-974139-3-4.
- Dahlberg, G., Moss, P., Pence, A. (2013). *Beyond Quality in Early Childhood Education and Care: Languages of Evaluation*. London: Routledge. ISBN 978-0-415-65920-0. <https://doi.org/10.4324/9780203371114>
- Dostal, J. (2011). *Moderní vzdělávání: technika a informační technologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2912-0.
- Faber Taylor, A., Kuo, F. E. (2009). Children with Attention Deficits Concentrate Better After Walk in the Park. In: *Journal of Attention Disorders*, 2009, 12 (5), 402-409. <https://doi.org/10.1177/1087054708323000>
- Honzíková, J. (2015). *Pracovní výchova s didaktikou*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-111-9.
- Hrdličková, N., Honzíkova, J., Aichinger, D. (2022). Didaktické pomůcky v předškolním zařízení. In: *Inovace a technologie ve vzdělávání: časopis o nových metodách a inovacích v technickém a přírodovědném vzdělávání*, 2022, 1, 30-36.

- Medek, D. (2015). *Využití přírodních materiálů ve výchově a vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-7594-7.
- Pondelíková, R. (2020). *Plánujeme, realizujeme a hodnotíme procesy výtvarnej výchovy. Pedagogická prax študentov učiteľstva výtvarného umenia a učiteľstva výtvarnej výchovy*. Banská Bystrica: Belianum, 2020. ISBN 978-80-557-1756-2.
- Raffajová, E. (2015). *Tvorivé dielne v materskej škole - Námety a aktivity*. Bratislava: Raabe, 2015. ISBN 978-80-8140-192-3.
- Slašťanová, M. (2014). *Rozvoj prírodovednej gramotnosti v primárnom vzdelávaní prostredníctvom zážitkového učenia*. Bratislava: MPC, 2014.
- Tomkuliaková, R., Laciková, K. (2015). Impulzy waldorfskej pedagogiky v procese poznávania prírody. In: *Naša škola*, 2015, 18 (8), 20-23.
- Valášek, F. (2014). *Námety výrobkov z prírodných a odpadových materiálov pre žiakov s mentálnym postihnutím v predmete pracovné vyučovanie*. Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo KU. ISBN 978-80-561-0152-0.
- Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie*. (2016). Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2016.

Ing. Zuzana Brčiaková, PhD.

Katedra špeciálnej pedagogiky

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta

Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok

zuzana.brciakova@ku.sk